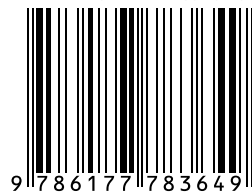

ISBN 978-617-7783-64-9

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
У МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
У МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ
ТЕХНОЛОГІЇ
РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
KHERSON STATE UNIVERSITY

Соціально-психологічний факультет
Faculty of Social Psychology

Збірник матеріалів
V Міжнародної науково-практичної конференції
молодих вчених, аспірантів та студентів
«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
ОСОБИСТОСТІ»

Collection of materials
V International Scientific and Practical Conference
young scientists, postgraduate students and students
«SOCIO-PSYCHOLOGICAL TECHNOLOGIES OF
PERSONALITY DEVELOPMENT»

14 ТРАВНЯ 2020 року
MAY 14, 2020

*Затверджено відповідно до рішення
вченої ради Херсонського державного університету
(протокол від 27.04.2020 № 10)*

Рецензенти:

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка»

Шевяков Олексій Володимирович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Дніпровського гуманітарного університету.

Редакційна колегія:

Головний редактор:

Яцюк Анастасія Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету.

Заступник головного редактора:

Олейник Нарміна Оруджівна - кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету.

Відповідальний секретар:

Мойсеєнко Вікторія Василівна – аспірант 4 року навчання Херсонського державного університету.

Члени редакційної колегії:

Бабатіна С.І. – кандидат психологічних наук, доцент; **Блинова О.Є.** – доктор психологічних наук, професор; **Казібекова В.Ф.** – кандидат психологічних наук, доцент; **Крупник І.Р.** – кандидат психологічних наук; **Попович І.С.** – доктор психологічних наук, професор; **Самкова Л.М.** – кандидат психологічних наук; **Тавровецька Н.І.** – кандидат психологічних наук, доцент; **Чхайдзе А.О.** – кандидат психологічних наук; **Шебанова С.І.** – доктор психологічних наук, професор.

Соціально-психологічні технології розвитку особистості : Зб. наук. праць за
С 69 матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів (м. Херсон, 14 травня 2020 р.) / ред. колегія: А. М. Яцюк, Н. О. Олейник, В. В. Мойсеєнко та ін. – Херсон : ФОП Вишемирський В.С., 2020. – 432 с.

ISBN 978-617-7783-64-9

У збірнику представлені матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості», що відбулась 14 травня 2020 року у Херсонському державному університеті. Розкрито актуальні питання психології особистості, зокрема, методологічних засад дослідження особистості, особистості в умовах інформаційного, політико-правового, організаційно-економічного суспільства, міжкультурного й освітнього простору.

Видання розраховане на студентів, магістрів, аспірантів, докторантів, науковців і викладачів психологічних факультетів закладів вищої освіти, шкільних психологів та психологів-практиків.

Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

УДК 159.923:001.895

ISBN 978-617-7783-64-9

© Автори матеріалів, 2020
© ФОП Вишемирський В.С., 2020

ЗМІСТ

К.А. Андрущенко ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ТА РІВНЯ ДОМАГАНЬ СТУДЕНТІВ- ПСИХОЛОГІВ З НАПРАВЛЕНІСТЮ НА ПРОДОВЖЕННЯ НАВЧАННЯ	12
К.О. Бабенко ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОСТАВЛЕННЯ ЖІНКИ В РІЗНИХ ФОРМАХ ШЛЮБУ ...	15
С.Є. Баганова, О.М. Самкова ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ФАРМАЦЕВТІВ	17
М.Ю. Басок ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ ТА ПРАЦЕЗДАТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ	20
В.В. Безугла ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-ЗВ'ЯЗКІВЦІВ ПІСЛЯ ПЕРЕБУВАННЯ В ЗОНІ АТО	23
О.М. Більська ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ ТА ТРУДОГОЛІЗМУ НА ВИНИКНЕННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ	26
А.В. Болкунов СОДЕРЖАНИЕ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ ЛИЧНОСТИ В ПЕРИОД РАННЕЙ И СРЕДНЕЙ ВЗРОСЛОСТИ.....	29
Б.О. Бортун ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОТИРІЧЧЯ ЯК ЕМПІРИЧНИЙ ПОКАЗНИК КОНСТРУКТИВНОЇ КОНФЛІКТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	31
В.Й. Бочелюк ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ ЖИТТЄЗДІЙСНЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	33
В.С. Боянов ЭМОЦИОНАЛЬНОЕ ВЫГОРАНИЕ У СПЕЦИАЛИСТОВ, РАБОТАЮЩИХ В КОРРЕКЦИОННЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ.....	36
М.П. Боярищев СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ КАК ФАКТОР ВЛИЯНИЯ НА МАССОВОЕ СОЗНАНИЕ	40
І.М. Брошовян РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ ОЧІКУВАНЬ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ЩОДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ.....	43
Ю.М. Букарева ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ОСОБИСТОСТІ ПРО ВЛАСНЕ «Я»	45
К.А. Васильченко-Деружко ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОНЕНТІВ БЛАГОПОЛУЧЧЯ.....	49
О.К. Василяка, В.І. Шебанова РОЛЬОВА ГРА ЯК МЕТОД АКТИВНОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	52
М.О. Верейтінов ПСИХОЛОГІЧНІ ЗМІСТОВІ ПАРАМЕТРИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	56

Ю.В. Стороженко ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПЕРІОД РАННЬОЇ ЮНОСТІ	352
О. Л. Супрун ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ СПОРТСМЕНІВ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ	355
О.М. Танасійчук ФАКТОРНА СТРУКТУРА АРХЕТИПІВ ПСИХОЛОГІВ НА ЕТАПІ ВТОРИННОЇ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ	357
І.О.Теленга ФЕМІНІЗМ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ.....	360
Д.С. Тєлєнік ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНОГО ТЕЗАУРУСУ ІНДИВІДУУМА ЮНАЦЬКОГО ВІКУ	363
К.В. Тимошенко, О.М. Самкова КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОКОРЕКЦІЇ СТРАХІВ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	365
Є.В. Ткачук ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ПЕРІОДУ.....	368
В.Ю. Томіліна ХАРИЗМАТИЧНИЙ ІМІДЖ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА: ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ.....	371
Д.Ю. Торгашев, С.І. Бабатіна ЖИТТЄВА ПЕРСПЕКТИВА: ТЕОРЕТИЧНЕ АНАЛІЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО КОНСТРУКТУ ВПРОДОВЖ ОНТОГЕНЕЗУ	374
А.В. Турубарова ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ	376
Т.Ю. Ульянова КОНФЛІКТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНІСТЬ	379
О.Б. Урсуленко ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ МІСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	382
Ф. Е. Усейнова ПСИХОКОРЕКЦІЯ САМООЦІНКИ ОСІБ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	385
А.І. Уханова ПРОСОЦІАЛЬНА ПОВЕДІНКА В КОНТЕКСТІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ	388
В.В. Федько СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНЯ ТА ЇЇ АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	390
І.М. Філонова ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ІГРОВОЇ ТА УЧБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	393
Ю.В. Холова, С.І. Бабатіна АНАЛІЗУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВИ ПОБУДОВИ МАЙБУТНЬОГО ОСОБАМИ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГУЛЯТОРНО-ТЕМПОРАЛЬНИХ КОНСТРУКТІВ ОСОБИСТОСТІ.....	396
Ю.В. Цаларунга, І.Р. Крупник ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЕКСТРАВЕРТІВ ТА ІНТРОВЕРТІВ	399

властивості їхньої особистості і поведінки і власні, відшукувати подібність і несхожість. Це пізнання інших і самопізнання призводить до постановки задач самовдосконалення.

У багатьох особистих щоденниках молодих людей знаходиться вираження прагнення до самовиховання, самоорганізації, до роботи над собою [2 с. 63]. Взагалі, юнацькі щоденники виконують безліч важливих функцій: фіксації спогадів, що додають життю наступності і безперервності; емоційного катарсису; заміни партнера по спілкуванню або «ідеального друга»; творчого самовираження та ін.

Період юності розглядався здавна як період підготовки людини до дорослого життя, хоча в різні історичні епохи йому надавався різний соціальний статус. Проблема юності хвилювала філософів і вчених здавна, хоча вікові межі цього періоду були нечіткі, а уявлення про психологічні, внутрішні критерії юнацького віку були наївні і не завжди послідовні.

Вік відчуває на собі вплив соціальної системи; з іншого боку, сам індивід у процесі соціалізації засвоює, набуває нових соціальних ролей і позбавляється старих. К. Абульханова, Т. Березина вказуючи на соціальну обумовленість зрілих віків, зауважують, що періодизація життєвого шляху особистості, починаючи з юності, вже не збігається з віковою – і стає особистісною [1]. Психологічний зміст юності пов'язаний з розвитком самосвідомості, вирішенням завдань професійного самовизначення і вступу до дорослого життя.

Висновок. Наукові доробки вчених щодо категорії психологічного часу дозволяють простежити особливості переживання людиною часу власного життя, свого минулого, сьогодення, уявлень про майбутнє та можливість скоригувати власний життєвий шлях саме в той період розвитку особистості, коли уявлення про власне майбутнє і перспективи його побудови перетинаються у теперішньому. Розгляд категорії життєвого шляху, врахування того факту, що послідовність життєвих подій утворюється не випадково, а з потреби розв'язання певних життєвих ситуацій і проблем, приводить до необхідності включення до складу системи категорій практичної психології поняття життєвої перспективи, або життєвої стратегії.

Література:

1. Абульханова К. А., Березина Т.Н. Время личности и время жизни. Питер, 2001. 304 с.
2. Архангельский Г. А. Организация времени. Питер, 2006. 448 с.
3. Головаха Е. И., Кроник А.А. Психологическое время личности. Киев, 1984. 209 с.
4. Киреева З. А. Развитие сознания, детерминированное временем. Одесса, 2010. 380 с.
5. Посацький О. Психологічні особливості образу власного майбутнього в юності. Дрогобич, 2010. 151 с.
6. Яковенко Л. Б. Суб'єктивне переживання часу особистістю як предмет наукового психологічного дослідження // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ. 2010. Т. XII. Ч. 2. С. 407-414.

ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ПІДЛІТКІВ ІЗ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

А.В. Турубарова

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, turubarovaan@gmail.com

Актуальність зазначеної проблеми полягає в тому, що у підлітковому віці самооцінка стає потужним регулятором поведінки, коригуючи її відповідно до прийнятих норм, правил поведінки, цінностей. Самооцінка формує рівень домагань, впливає на вибір професії, на своєчасне входження в соціальний простір, стосунки з іншими людьми, є передумовою до успішного самовиховання і саморозвитку особистості.

Вивченням самооцінки підлітків із церебральним паралічем займалися такі вчені, як І. Аршава, М. Вагіна, Ю. Дерев'янка, Т. Добровольська, В. Корнієнко, І. Мамайчук, О. Муравйова, Л. Шипіцина, А. Шишківська, А. Фінгерт, Н. Фінкель та ін.

Аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що дослідження самооцінки підлітків із церебральним паралічем багатьма вченими поки призводять до суперечливих результатів. Так, одні дослідники (Н. Фінкель, А. Фінгерт) приходять до висновку про те, що самооцінка хворих на дитячий церебральний параліч неадекватно завищена, і розглядають це як компенсаторний особистісний механізм, який є способом досягнення внутрішнього комфорту. У працях інших авторів (Т. Добровольська) вказується на відсутність статистично значимої різниці між самооцінкою контрольної групи здорових і групи підлітків з дитячим церебральним паралічем.

У підлітковому віці особистість починає поглиблено себе вивчати. В цей час вона критично ставиться до себе, до своєї зовнішності, яка починає багато значити для неї. Підліток починає відчувати невпевненість в собі, з'являється відчуття власної неповноцінності. Також у цей період велике прагнення до самооцінки, підліток прагне пізнати самого себе, гендерносебе оцінити, осмислити себе, як особистість.

Підліток фіксується на реальних або уявних недоліках, особливо на недоліках своєї зовнішності. На перший план виступають такі уявні недоліки, як «негарний» і «нерозумний». Порівняння себе з однолітками часто обертається проти нього. Підліток сильно переживає з приводу своєї недосконалості. Він прагне утвердити себе в сфері фізичного та особистісного розвитку [3, с. 75].

У підлітковому віці спостерігається різкий стрибок у розвитку самосвідомості, самооцінки, активно формується образ «Я». Зміст і характер уявлень про самого себе прямо залежить від міри включеності в різні сфери діяльності, від досвіду спілкування з дорослими та однолітками. У цьому віці визначальним критерієм самооцінки є морально-психологічні риси, пов'язані зі стосунками з іншими людьми. У підлітковому віці самооцінка носить нестійкий характер: сьогодні його спіткав успіх, і він повністю впевнений в собі, а завтра все йде погано, не так, як хотілося б, нічого не виходить, і підліток впадає в депресію. Саме тому підлітки стороннім людям, і навіть батькам, іноді здаються самовпевненими, але це не так [3, с. 76].

Самооцінка в підлітковому віці найбільш змістовна, ніж у молодшому шкільному, вона повністю диференціюється. Підліток так само, як і молодший школяр, претендує на визнання з боку дорослих і однолітків, але в цьому віці батьки вже не є для них авторитетом. Авторитетом можуть стати однолітки, старші товариші. Тому для підлітка важливіше те, як оцінюють його однолітки, а не дорослі.

Підліток ставиться критично не тільки до себе, але і до інших людей. Спілкування з іншими допомагає йому пізнати себе, інших, через спілкування освоюються зразки поведінки, норми, цінності. Багато значущі якості формуються в міжособистісних стосунках. Тому оцінка підлітка іншими людьми переломлюється через власну самооцінку. Підліток вже не вірить всьому, що про нього говорять, ставиться до всього критично, так як у нього вже є власні думки що є «добре», а є «погано». У нього формуються власні моральні уявлення, складається своя система цінностей. Підлітки дуже образливі та вразливі, часто не розуміють кепкування над собою, не вміють над собою сміятися, не виносять зауважень, які стосуються їх людської гідності. Вони бачать приниження і недооцінку там, де їх не побачить дорослий, у них ще не сформувалися захисні механізми [3, с. 88].

Фахівці, що вивчали особливості самооцінки і Я-концепції у підлітків із церебральним паралічем відзначають наявність зв'язку між емоційно-ціннісним ставленням до своєї зовнішності, різними змінними образу «Я» і критичним ставленням оточуючих до осіб із психофізичними особливостями розвитку. Підлітки з помітними відхиленнями у фізичному розвитку більшою мірою схильні до несприятливого впливу соціально-психологічної середовища, що сприяє формуванню негативної Я-концепції, в результаті неприйняття свого фізичного «Я» в поєднанні з критичним ставленням оточуючих, переростає в негативне емоційно-ціннісне ставлення до власної особистості в цілому [5, с. 47].

В своєму дослідженні І. Аршава зазначає, що більшість дітей з патологією опорно-рухового апарату, що навчаються в інтернатному закладі, характеризується адекватною або заниженою самооцінкою, що підкреслює підвищену вимогливість до себе. Так, деякі діти з високим і середнім рівнем вегетативних розладів, дещо занижують самооцінку, а діти із середнім та низьким рівнем вегетативних розладів, дещо завищують самооцінку. Однак не

було виявлено підлітків, у яких би їхня самооцінка різко розходилася з оцінкою людей, які їх оточували [1, с. 273].

Аналіз особливостей пізнання підлітками із церебральним паралічем власної індивідуальності показує, що для них характерний нестійкий і конфліктний образ «Я», відсутність прагнення до досягнень, саморозвитку, переживання обмеженості своїх можливостей, власної відмінності від інших, наслідком чого є високий рівень тривожності та переживання почуття неповноцінності.

З іншого боку, у підлітків із руховими порушеннями самооцінка має завищений, неадекватний характер за емоційно значущими якостями, такими як здоров'я, щастя, інтелектуальні здібності. Цей факт можна інтерпретувати як:

– психологічну компенсацію, результат емоційної логіки, що дозволяє підлітку пояснювати своє рухове порушення прийнятним для себе чином;

– психологічний захист, що дозволяє зменшити переживання наявності в себе рухового порушення за рахунок спотворення уявлень про себе (компенсаторні фантазії заміщуючого характеру, що виникають через переживання неповноцінності).

Згідно А. Адлера, завищена самооцінка – це зворотний бік чи компенсація комплексу неповноцінності. Він стверджував, що комплекс неповноцінності формується в ранньому дитинстві, коли дитина починає усвідомлювати, що її можливості не безмежні, і далеко не всі бажання можна реалізувати. Два найбільш очевидних обмежувача наших можливостей – це фізичне тіло (на рівні матеріальному) з усіма своїми потребами, і моралізуюче виховання (на рівні психологічному) [4].

Дослідники (Т. Власова, М. Певзнер), що звернули увагу на невідповідність інтересів хворих на дитячий церебральний параліч та їх можливостями, кваліфікують це явище як компенсаторний особистісний механізм, як спосіб досягнення внутрішнього комфорту, необхідного для подолання фізичної неповноцінності. У хворих на дитячий церебральний параліч відсутній комплекс втрати, самооцінка здоров'я будується на підставі суб'єктивної оцінки актуальних можливостей і самопочуття [2, с. 60].

У деяких хворих із ДЦП, навпаки, спостерігається глибоке переживання дефекту, загальна пасивність, готовність до підпорядкування, страх перед невдачею, невпевненість у власних силах. Така низька оцінка своїх можливостей, та й своєї особистості в цілому, негативно впливає на постановку і досягнення буденних цілей, на побудову відносин з іншими людьми, на професійне самовизначення. Отже, неадекватна оцінка підлітками із церебральним паралічем своїх можливостей може служити серйозною перешкодою для досягнення більш буденних, але вкрай необхідних повсякденному житті цілей.

У підлітків із церебральним паралічем відзначається нестабільність самооцінки, завищення і заниження показників. При церебральному паралічі нормальний інтелектуальний розвиток часто поєднується з відсутністю самостійності та впевненості в собі, діти відрізняються підвищеною сугестивністю та тривожністю. У підлітків, які страждають на церебральний параліч, легко формуються утриманські установки, нездатність і небажання самостійної практичної діяльності.

Неправильне виховання негативно впливає на оцінку особистості, на формування особистісних якостей, на спілкування з людьми. Дослідники часто відзначають, що батьки впадають в співзалежність, менш орієнтовані на співпрацю, ставлення до дітей суперечливі. З одного боку, вони проявляють м'якість і спрямованість на допомогу дитині, з іншого – часто демонструють роздратування, байдужість. Багато батьків присвячують себе дитині, йдуть з роботи, знижують свою соціальну активність. Таке виховання формує у дитини егоцентричні установки, знижує почуття відповідальності, самостійності, навіть при незначних порушеннях. Крім того, таке виховання негативно впливає на формування адекватної самооцінки.

Таким чином, на формування самооцінки підлітків із церебральним паралічем впливає декілька чинників: стиль виховання, рівень успіхів і невдач, взаємодія з однолітками, їх оцінка, рефлексія, роздуми про себе, моральні та моральні уявлення. Результати досліджень науковців щодо особливостей самооцінки підлітків із церебральним паралічем мають суперечливий характер. Так, одні дослідники приходять до висновку про те, що самооцінка

підлітків неадекватно завищена, і розглядають це як компенсаторний особистісний механізм, який є способом досягнення внутрішнього комфорту. Інші – вказують на відсутність статистично значимої різниці між самооцінкою контрольної групи здорових і групи підлітків із церебральним паралічем. Деякі вчені констатують неадекватно занижену самооцінку підлітків. Такі дані можуть свідчити про загальну нестабільність самооцінки підлітків із церебральним паралічем.

Література:

1. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Особливості гармонізації «образу-Я» підлітків з патологією опорно-рухового апарату. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 32. Ч. 2. С. 264–272.
2. Власова Т. А., Певзнер М.С. О детях с отклонениями в развитии: учебное пособие. Москва : Эксмо, 2003. 340 с.
3. Добровольская Т. А. О подходах к профессиональной ориентации подростков с ДЦП. *Коррекционная педагогика*. 2004. № 1. С. 70–74.
4. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
5. Муравьева О.В., Деревянко Ю.П. Исследование особенностей самооценки у подростков с ДЦП. *Вестник интегративной психологии*. 2010. № 3. С. 34–42.

КОНФЛІКТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНІСТЬ

Т.Ю. Ульянова

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського, pdpu@pdpu.edu.ua*

Зростаюча увага науковців до проблеми конфліктності обумовлена особливістю сучасного світу – його високою динамічністю, хаотичністю активністю руйнівних сил й прагненням до мирного вирішення суперечливих ситуацій в умовах технологізації та інноваційності. Сучасні вимоги і запити суспільства на формування інноваційної особистості, яка зможе не тільки адаптуватися в швидко мінливих умовах професійного досвіду, а й самостійно вміти прогнозувати та запобігати виникненню конфліктів, орієнтуватися в конфліктних ситуаціях, ситуаціях невизначеності вибору, надавати супровід у конфліктній поведінці, зумовлюють необхідність пошуку нових підходів до розвитку інноваційного потенціалу, осмислення і корекції відповідних властивостей особистості.

Україна й все людство переживають нині період глибоких, масштабних і швидких змін. Тому інноваційні конфлікти набувають все більшої значущості й викликають особливий інтерес. На зміну старому в природі й у суспільстві завжди приходять нове. Нововведення характеризуються масштабами, ступенем новизни, швидкістю впровадження й сферою життєдіяльності суспільства, в якій вони здійснюються. Чим більш радикальними, швидкоплинними й масштабними є зміни, тим частіше виникають конфлікти, викликані боротьбою старого й нового інноваційного. І чим більш масштабним є нововведення, чим більша кількість людей залучена до інноваційного процесу, тим частіше виникають конфлікти. Радикальність нововведення підвищує ймовірність і гостроту інноваційних конфліктів. Більш радикальні нововведення зустрічають більшу протидію. Чим швидше йде процес інновації, тим більше він є конфліктогенним. Помітно впливає на інноваційні конфлікти соціально-психологічне, інформаційне й інше забезпечення процесу впровадження. Чим більш продуманим є цей процес, тим менша кількість конфліктів його супроводжує. Нове не обов'язково веде до прогресу й не завжди є кращим, ніж старе. Аналіз масштабних соціальних нововведень, історія яких нараховується чоліття, показує, що вони зазвичай мають як позитивні, так і негативні сторони [3, 4].

Теоретичну базу дослідження становлять праці вітчизняних та зарубіжних фахівців з питань сутності конфлікту, конфліктності, конфліктної поведінки, їх причин

Наукове видання

**Соціально-психологічні технології
розвитку особистості
Socio-psychological technologies of personality
development**

***Збірник матеріалів
V Міжнародної науково-практичної конференції
молодих вчених, аспірантів та студентів***

***Collection of materials
V International Scientific and Practical Conference
young scientists, postgraduate students and students***

ISBN 978-617-7783-64-9

Відповідальний за випуск *Яцюк А. М.*

Підписано до друку 11.05.2020 р. Формат 60x 84/16.
Папір офсетний. Наклад 300 примірників.
Гарнітура Arial. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. 41,85. Обл.-вид. арк. 45.
Замовлення № 1456.

Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи:
серія ХС № 48 від 14.04.2005
видано Управлінням у справах преси та інформації
73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2.
Тел. (050) 133-10-13, (050) 514-67-88
e-mail: printvvs@gmail.com